

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Geo: დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ანალიტიკური განყოფილების ადამიანის უფლებათა ცენტრის (www.supremecourt.ge) მიერ. თარგმანის ხელახალი გამოქვეყნების ნებართვა გაცემულია მხოლოდ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC-ის მონაცემთა ბაზაში განთავსების მიზნით.

Eng: The document was provided by the Supreme Court of Georgia, Human Rights Centre of the Analytical Department (www.supremecourt.ge). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the European Court of Human Rights' database HUDOC.

ტლაშაძე და კაკაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ
(*Tlashadze and Kakashvili v. Georgia*)

საჩივარი N41674/10

2021 წლის 25 მარტი

ფაქტები:

წინამდებარე საქმეში პირველი მომჩივანი არის 1962 წელს დაბადებული, გორში მცხოვრები, საქართველოს მოქალაქე. მეორე მომჩივანი დაბადებულია 1959 წელს და ცხოვრობს სოფელ რუისში.

2009 წლის 15 ივნისს გორის პოლიციის განყოფილების გამომძიებელმა განყოფილების უფროსის მოადგილის სახელზე მოამზადა წერილობითი მოხსენება, სადაც უთითებდა, რომ მიღებული „ოპერატიული ინფორმაციის“ თანახმად, პირველი მომჩივანი „გორკის ქუჩაზე სეირნობდა და ჯიბეში ნარკოტიკული საშუალება ჰქონდა“. პირველი მომჩივნის წინააღმდეგ დაუყოვნებლივ დაიწყო გამოძიება სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის საფუძველზე. მოვლენათა განვითარების ოფიციალური ვერსიის მიხედვით, 2009 წლის 15 ივნისის საღამოს პირველი მომჩივანი გააჩერა სამმა პოლიციელმა (G.N., G.V., D.S.). ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე გადაუდებელი აუცილებლობიდან გამომდინარე, ჩატარდა პირადი ჩხრეკა. ჩხრეკის ოქმის მიხედვით, მომჩივანმა პოლიციელებს წინააღმდეგობა გაუწია. ჩხრეკის შედეგად აღმოჩენილი იქნა ვერცხლისფერი პატარა პაკეტი, რომელშიც მოთავსებული იყო ნახევარი ტაბლეტი (შემდგომში დადასტურდა, რომ ის შეიცავდა წამალს სახელმწოდებით ბუპრენორფინი). ჩხრეკის ოქმს ხელს აწერდნენ G.V. და D.S. და აღნიშნული იყო, რომ პირველმა მომჩივანმა დაუდგენელი

მიზეზებით უარი განაცხადა ხელმოწერაზე. პირველ მომჩივანს ბრალი დაედო ნარკოტიკული ნივთიერების უკანონო შექმნასა და შენახვაში სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის საფუძველზე. ბრალდება და მოგვიანებით გამამტყუნებელი განაჩენი ეფუძნებოდა ა) ჩხრეკისა და დაკავების ოქმებს; ბ) იმ პოლიციელთა ჩვენებებს, რომლებიც ჩხრეკისა და დაკავების ოპერაციებს ასრულებდნენ; და გ) ექსპერტის მოსაზრებას, რომელიც ადასტურებდა, რომ ჩხრეკის შედეგად ამოღებული ნივთიერება ნარკოტიკული საშუალება ბუპრენორფინი იყო.

რაც შეეხება მეორე მომჩივანს, 2009 წლის 17 ივნისს ქარელის პოლიციის განყოფილების უფროსის მოადგილემ განყოფილების უფროსის სახელზე მოამზადა მოკლე მოხსენება, სადაც უთითებდა, რომ მის ხელთ არსებული ინფორმაციის თანახმად მეორე მომჩივანი ფლობდა მაკაროვის ტიპის იარაღს, რომელსაც ის „ხშირად თან ატარებდა“. მეორე მომჩივნის წინააღმდეგ დაუყოვნებლივ დაიწყო გამოძიება სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 მუხლების საფუძველზე იარაღის უკანონოდ შექმნა, შენახვა და ტარებისთვის.

მოვლენათა განვითარების ოფიციალური ვერსიის მიხედვით, რომელიც ეფუძნება 2009 წლის 17 ივნისს მომჩივნის დაკავებისა და პირადი ჩხრეკის ოქმებს, მეორე მომჩივანი დააკავა სამმა პოლიციელმა, კერძოდ L.K., G.T. და N.M-მ. მეორე მომჩივანს სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 ნაწილის საფუძველზე ბრალი დაედო და დამნაშავედ იქნა ცნობილი იარაღის უკანონო შექმნა, შენახვასა და ტარებაში.

კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის სავარაუდო დარღვევა

მომჩივნები ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს წინაშე დავობდნენ, რომ ჩატარებული ჩხრეკები არაკანონიერი იყო და რომ ნარკოტიკული საშუალება და იარაღი მათ პოლიციელებმა ჩაუდეს. ისინი ასევე ამტკიცებდნენ, რომ ეროვნულმა სასამართლოებმა ჯეროვნად არ გაითვალისწინეს მათი არგუმენტები, რომლებითაც სადავოდ ხდიდნენ მტკიცებულების სანდოობასა და გამოყენებას, რის გამოც სამართალწარმოება არასამართლიანი იყო. მომჩივნები საჩივარს აყრდნობდნენ კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ელ პუნქტს.

სასამართლოს შეფასება:

ა) ზოგადი პრინციპები

44. შესაბამისი ზოგადი პრინციპები შეჯამებულია საქმეზე *ბიკოვი რუსეთის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], (N4378/02, §§ 88-90, 10 მარტი, 2009) და *კობიაშვილი საქართველოს წინააღმდეგ* (N36416/06, §§ 56-58, 14 მარტი, 2019).

ბ) ზემოხსენებული პრინციპების გამოყენება მოცემულ საქმეში

45. სასამართლომ უკვე განიხილა საქმე, რომელიც ეხებოდა სასამართლოს წინასწარი ნებართვის გარეშე ჩატარებული ჩხრეკის კანონიერების და ჩხრეკის შედეგად მოპოვებული მტკიცებულების სანდოობის საკითხს და დაადგინა, რომ მომჩივნის წინააღმდეგ მთავარი მტკიცებულების მოპოვების ფორმა წარმოშობდა ეწვებს მის სანდოობასა და სიზუსტესთან დაკავშირებით (იხ., *კობიაშვილი*, ციტირებული ზემოთ, §§ 59-73). მტკიცებულების მნიშვნელობის, მომჩივნის პირადი ჩხრეკის დროს არსებული პროცედურული ხარვეზებისა და ჩხრეკის რეალურ გარემოებებთან დაკავშირებით არათანმიმდევრული და ურთიერთგამომრიცხავი მტკიცებულებების გათვალისწინებით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სამართალწარმოებამდე და სამართალწარმოების დროს არაადეკვატურმა სასამართლო შემოწმებამ, რაც მოიცავდა ეროვნული სასამართლოების მარცხს, საკმარისად შეესწავლა მომჩივნის არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ უკანონო ნივთიერება მას არ ეკუთვნოდა, მომჩივნის სამართალწარმოება მთლიანობაში არასამართლიანად აქცია (*ibid.*, § 73).

46. მიუხედავად იმისა, რომ მოცემულ საქმეში გარემოებები გარკვეულწილად განსხვავებულია, სასამართლოს ანალიზში არსებითი ელემენტები იგივე რჩება.

47. კერძოდ, ჩხრეკა განხორციელდა ე.წ. ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე, რომელიც, როგორც საქმის მასალიდან ირკვევა, არ დაექვემდებარა ადეკვატურლ სასამართლო შემოწმებას წინასასამართლო ან სასამართლო ეტაპზე და მისი სიზუსტე და სანდოობა ეჭვქვეშ არ დამდგარა. გარდა ამისა, ადეკვატურად არ ყოფილა ახსნილი თუ რამ განაპირობა სასამართლოს ნებართვის გარეშე ჩხრეკის ჩატარების „გადაუდებელი აუცილებლობა“. საკითხი, არსებობდა თუ არა „გადაუდებელი აუცილებლობა“ მომჩივნის საქმეზე, მჭიდროდ არის დაკავშირებული ეროვნული კანონმდებლობით უზრუნველყოფილ მათ უფლებასთან, მოიწვიონ დამსწრე პირები, რომლებიც დაესწრებიან მათ ჩხრეკას. კერძოდ, მართალია მოვლენათა ოფიციალური განვითარების ვერსია მიუთითებდა, რომ მომჩივნებმა უარი განაცხადეს დამსწრე პირის მოწვევაზე, ჩხრეკასთან დაკავშირებულ ოქმებში აღნიშნული იყო, რომ ჩხრეკა ჩატარდა სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-4 ნაწილით გათვალისწინებულ „გადაუდებელ შემთხვევაში“. აღნიშნული დანაწესი ითვალისწინებდა დამსწრის გარეშე ჩხრეკის ჩატარების შესაძლებლობას (იხ., აგრეთვე *მეგრელიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ* [კომიტეტი], N30364/09, § 23, 7 მაისი, 2020). მიუხედავად იმისა, რომ ეროვნულმა სასამართლოებმა, პოლიციის თანამშრომლების ჩვენებისა და შესაბამისი ოქმების შინაარსის საფუძველზე, აღნიშნა, რომ მომჩივნებს ეცნობა პროცედურული უფლებების შესახებ, სათანადოდ არ იქნა განხილული რეალურად არსებობდა თუ არა „გადაუდებელი აუცილებლობა“ და ამის შედეგად განპირობებული მომჩივანთა უფლებების შეზღუდვა. ამასთან კავშირში, სასამართლო იმეორებს, რომ როდესაც სადავოა მტკიცებულების სანდოობა, მტკიცებულების დასაშვებობის შემოწმებისთვის

სამართლიანი პროცედურის არსებობას კიდევ უფრო მეტი მნიშვნელობა ენიჭება (იხ., ბიკოვი, ციტირებული ზემოთ, § 95).

48. სასამართლო უთითებს მთავრობის არგუმენტზე, რომ ჩხრეკის გარემოებები და მის შედეგად მოპოვებული მტკიცებულებების სანდოობა დაექვემდებარა სასამართლო განხილვას ორი სამართალწარმოების ფარგლებში, კერძოდ, ჩხრეკის შემდგომი სასამართლო განხილვა და მომჩივანთა წინააღმდეგ მიმდინარე სამართალწარმოებები. ამ კონტექსტში და იმის გათვალისწინებით, რომ მომჩივნებმა არ გაასაჩივრეს სასამართლოს განჩინებები, რომლითაც ადასტურებდნენ ჩხრეკის კანონიერებას (იხ., *მეგრელიშვილი*, ციტირებული ზემოთ, § 35), სასამართლომ უკვე დაადგინა, რომ მსგავსი განხილვები არ არის ადეკვატური და საკმარისი მტკიცებულების სანდოობისა და ავთენტურობის შეფასების მიზნებისთვის (იხ., *კობიაშვილი*, ციტირებული ზემოთ, §§ 67-69).

49. რაც შეეხება სამართალწარმოებას, მომჩივნებმა ეროვნულ სასამართლოებს თხოვეს ჩხრეკის ოქმები არ დაედასტურებინათ, როგორც უკანონო და არასანდო. ეს მოთხოვნები არ დაკმაყოფილდა პირველ მომჩივანთან მიმართებით სხვა საფუძვლებს შორის იმ მიზეზით, რომ ჩხრეკა, ნებისმიერ შემთხვევაში, უკვე დამტკიცებული იყო [სასამართლოს მიერ] (იხ., აგრეთვე, *მეგრელიშვილი*, ციტირებული ზემოთ, § 36). რაც შეეხება მეორე მომჩივანს, მისი განცხადება შემდგომი განხილვის გარეშე დაუსაბუთებლად იქნა მიჩნეული. სააპელაციო სამართალწარმოების მიმდინარეობის დროს მომჩივნებმა ხელახლა წარადგინეს ეს მოთხოვნა, თუმცა მათ უარი ეთქვა ჩხრეკისა და დაკავების ოქმის და აგრეთვე პოლიციის თანამშრომლების განცხადების საფუძველზე, რომლებიც ეროვნული სასამართლოების განცხადებით, ცხადყოფდა, რომ ჩხრეკის დროს ადგილი არ ჰქონდა პროცედურულ დარღვევებს.

50. აღსანიშნავია, რომ ოპერატიული ინფორმაციის არსებობის შესახებ ცნობებს შეიცავდა საქმის მასალები, რომლებიც ხელმისაწვდომი იყო ეროვნული სასამართლოებისთვის (შედარებისთვის *მეგრელიშვილი*, ციტირებული ზემოთ, § 36). თუმცა, ვინაიდან აღნიშნული ინფორმაცია ზედაპირული და არაპირდაპირი იყო, ეროვნულმა სასამართლოებმა არ შეეცადნენ შეეფასებინათ, აღნიშნული დოკუმენტების ბუნება. საეჭვოა, შეძლებდნენ თუ არა სასამართლოები შეეფასებინათ შემდეგი საკითხები: გონივრული ეჭვის ხარისხი, რაც ხელისუფლების ორგანოს წარმომადგენლებს ჩხრეკის განხორციელებამდე მომჩივნების წინააღმდეგ ჰქონდათ; სამართალდამცავი ორგანოების წინასწარი ცოდნა უკანონო ნივთების ტიპთან დაკავშირებით, რასაც ისინი ეძებდნენ ან სასამართლოს ნებართვის გარეშე ჩხრეკის ჩატარების გადაუდებელი აუცილებლობა და საჭიროება (იხ., *კობიაშვილი*, ციტირებული ზემოთ, § 68). უფრო მეტიც, ოპერატიული ინფორმაციის ბუნების, ნამდვილობისა და წყაროს არაადეკვატურად განხილვის გარდა, ეროვნულმა სასამართლოებმა ვერ უპასუხეს მომჩივნების ბრალდებას, რომ მტკიცებულებები მათ ჩაუდეს.

51. ყოველივე ზემოხსენებულის გათვალისწინებით, სასამართლო ასკვნის, რომ ჩხრეკის ჩატარების გარემოებები, რაც მოიცავდა მომჩივანთა დაცვის უფლებების უფულვებელყოფას, წარმოშობს ეჭვებს მოპოვებული მტკიცებულებების სანდოობასთან მიმართებით და რომ მომჩივნებს არ მიეცათ ეფექტიანი შესაძლებლობა, გაესაჩივრებინათ ჩხრეკის გარემოებები და შეწინააღმდეგებოდნენ აღნიშნული მტკიცებულებების გამოყენებას ეროვნულ დონეზე, განსაკუთრებით იმ ფაქტის გათვალისწინებით, რომ რამდენიმე მათ არსებით არგუმენტს არ გაეცა ადეკვატური პასუხი (შეადარეთ საქმეს *ბიკოვი*, ციტირებული ზემოთ, § 98).

52. შესაფასებელი რჩება, ჩხრეკის შედეგად მოპოვებული მტკიცებულებები იყო თუ არა გამყარებული სხვა მტკიცებულებებით. რაც შეეხება პოლიციის თანამშრომლებს, სასამართლო აღნიშნავს, რომ ვინაიდან ისინი იმ ხელისუფლების ორგანოს ნაწილი იყვნენ, რომელმაც დაიწყო მომჩივნის წინააღმდეგ საქმის წარმოება, მათ ჰქონდათ ინტერესი სისხლისსამართლებრივი დევნის შედეგების მიმართ. მათი ინტერესი განსაკუთრებით აშკარა იყო მომჩივანთა ბრალდებების გათვალისწინებით იმასთან დაკავშირებით, რომ მათ მტკიცებულებები ჩაუდეს. უფრო მეტიც, პოლიციის თანამშრომლების ჩვენებები არ იყო არაბუნდოვანი და მეორე მომჩივნის შემთხვევაში, სამი პოლიციის თანამშრომლიდან ორი დაიკითხა მომჩივნის საქმის წამყვანი გამომძიებლის მიერ, მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული გამომძიებელი თავად მონაწილეობდა ჩხრეკაში. მიუხედავად ამისა, მათი ჩვენებები ავტომატურად მიღებულ იქნა როგორც ობიექტური და სანდო, მათ ჩვენებაში არსებული ბუნდოვანების ან ამასთან დაკავშირებით მომჩივანთა არგუმენტების (რაც მოიცავდა მათ არგუმენტს, რომ ისინი პოლიტიკური აქტიურობის გამო ისჯებოდნენ) შესწავლის მცდელობის გარეშე. შესაბამისად, სტრასბურგის სასამართლო მიიჩნევს, რომ მთავრობის ახსნა-განმარტებების საწინააღმდეგოდ, საქმის მასალებში არსებული არცერთი სხვა მტკიცებულება არ იყო საკმარისად მყარი დამოუკიდებლად (შეადარეთ საქმეს *ბიკოვი*, ციტირებული ზემოთ, § 98).

53. ყოველივე ზემოხსენებული საკმარისია სასამართლოსთვის, რათა დაადგინოს, რომ მომჩივანმა ვერ ისარგებლა სამართლიანი სასამართლოს უფლებით.

შესაბამისად, მოცემულ საქმეში დაირღვა კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტი.

41-ე მუხლი

სასამართლომ თითოეულ მომჩივანს არამატერიალური ზიანის ანაზღაურების მიზნით 3 600 ევრო მიაკუთვნა.